

A földrajz tantárgy tartalma és oktatási helyzete hazánkban és további néhány országban

Homoki Erika
Nyíregyháza Főiskola

A földrajztudomány ugyan hosszú múltra tekint vissza, mégis bizonytalan a tantárgy oktatásának jövője. Magyarországon a tantárgy tudományági besorolása sem egyértelmű, holott tartalmának döntő hányada megkérdőjelezhetetlen módon része a természettudományoknak. Társadalomföldrajzi része pedig többletet nyújtó elemként akár pozíciója erősítésére is szolgálhatna mind a tudomány, mind a közoktatás oldaláról.

A földrajz oktatási helyzetére bizonytalan besorolása, mely részben talán képviselőinek magatartása miatt is vált ilyenné, sajnos olyannyira rányomja bélyegét, hogy fejlődése megrekedni látszik, a kiútkeresés és megújulás égető kérdéssé vált napjainkra. Kérdéses, hogy tartalmi eleminek szétdarabolásával egyáltalán néhány éven belül beszélhetünk-e még önálló földrajz tantárgyról, illetve a romló közoktatási helyzet nyomán mennyire lesz elegendő utánpótlás a földrajztanárok között. Ugyan a kedvezőtlen köz- és felsőoktatási pozíció nemcsak a földrajzra, hanem a többi természettudományos tárgyra is igaz – sőt náluk a probléma már súlyosabb – de a több oldalról hangoztatott természettudományos oktatási reformból előbbi kimaradni látszik.

Hazai elvárás, hogy a közoktatási tantárgyak a társtudományok eredményeit jobban beágyazó vagy azokat megalapozó, integrált ismeretanyagot közvetítsenek, gyakorlatorientált módszereket használjanak. Ennek a földrajz tantárgy maximális megfelelné, de megvalósulását a romló tanári, eszköz és strukturális feltételek egyre kevésbé teszik lehetővé.

Jelene tanulmányban célokom annak bemutatása, milyen különbségek és hasonlóságok lelhetőek fel hazánk, valamint a hasonló társadalmi-gazdasági és földrajzi térben elhelyezkedő néhány szomszédos ország – Szlovákia, Ukrajna, Románia – földrajzoktatási helyzete között. Kiegészítésként a nemzetközi természettudományos közoktatási felmérésekben jól szereplő finnországi földrajzoktatás elemzését is bevontam a vizsgálatokba. Kérdésként merült fel, hogy az óraszámok alakulása, a tananyagtartalom szerkezete mennyire hasonlít vagy tér el a magyarországitól, milyen a tárgy közoktatási helyzete. A tantárgy pozíciójának elemzéséhez egy kérdőíves felmérés eredményeit is felhasználtam, melyben kíváncsi voltam, hogyan ítélik meg az egyes tartalmi kategóriák arányát és fontosságát több szempontú megközelítés alapján a vizsgált országokban.